

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації аспіранта Касяненка Сергія Михайловича на тему «Розробка альтернативних методів профілактики бактеріозів качок», на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 21 «Ветеринарна медицина» за спеціальністю 211 «Ветеринарна медицина».

1. Актуальність теми дослідження.

Качківництво – динамічний напрям птахівництва, який є одним із конкурентоспроможних видів агробізнесу. Вітчизняне качківництво нарощує обсяги виробництва, демонструє збільшення внутрішнього попиту та експорту продукції. Для отримання продукції високої санітарної якості необхідно забезпечити благополуччя птахопоголів'я щодо хвороб різної етіології. У структурі інфекційної патології птиці бактеріальні інфекції посідають одне з провідних місць. Бактеріози качок спричинюють значні економічні збитками від загибелі птиці та зниження продуктивності. Широке розповсюдження інфекційних хвороб птиці та небезпека занесення в птахогосподарства патогенних штамів викликає потребу в проведенні постійного моніторингу цих захворювань. Складність боротьби з ними полягає в тому, що в більшості птахівничих господарствах реєструються захворювання, етіологічними факторами яких є два або більше збудників бактеріальних хвороб. Контроль епізоотичної ситуації щодо бактеріозів качок є важливою проблемою ветеринарного супроводу птахівництва в усіх країнах світу. Складність ефективної профілактики зумовлена особливостями їх перебігу, бо для них характерна субклінічна форма або ж вона набуває вигляду асоційованої інфекції. На сьогоднішній день не вирішені всі питання, пов'язані з альтернативними методами профілактики бактеріозів качок, не досліджені ефективні способи дезінфекції повітря качатників на основі застосування екологічно безпечних дезінфекційних засобів, існують також питання щодо впровадження нових екологічно чистих методів дезінфекції води, робочих поверхонь обладнання та виробничих приміщень.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Науково-дослідну роботу виконана згідно пріоритетного напрямку визначеного постановою Кабінету Міністрів України від 07.09.2011 № 942 «Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань». Матеріали дисертаційної роботи є частиною комплексних наукових досліджень кафедри ветсанекспертизи, мікробіології, зоогієни та безпеки і якості продуктів тваринництва Сумського національного аграрного університету за тематичними планами науково-дослідної роботи: «Розробка та впровадження вітчизняних засобів профілактики та лікування заразних хвороб тварин та птиці на основі новітніх технологій (№ державної реєстрації 0114U005550, 2014–2019 рр.); «Система моніторингу методів контролю та ветеринарно-санітарних заходів, щодо якості й безпеки продукції тваринництва при хворобах заразної етіології» (№ державної реєстрації 0114U005551, 2014–2019 рр.).

3. Наукова новизна отриманих результатів.

Основними науковими результатами дослідження, що відображають наукову новизну дисертаційної роботи, є розробка альтернативних екологічно безпечних методів профілактики бактеріозів качок, які забезпечують природну опірність організму птиці та продуктивність качок.

У дисертації одержані такі нові наукові результати: проведено епізоотологічний моніторинг бактеріозів качок в птахогосподарствах Північно-Східної частини України різного технологічного напрямку. Установлено біологічні властивості ізолятів: морфологічні, культуральні, фізико-хімічні властивості, патогенність, чутливість до антибактеріальних препаратів та дріжджової фракції мананолігосахаридів пребіотику «Актиген» (Alltech Inc.). Встановлено ефективну дозу дріжджової фракції мананолігосахаридів (Alltech Inc.) в раціоні качок та позитивний її вплив на продуктивність та показники природної резистентності організму птиці.

Визначено рівень бактеріального забруднення повітря і робочих поверхонь качатників. Отримані нові дані щодо асортименту та кількості зареєстрованих дезінфікуючих засобів вітчизняного і закордонного виробництва на ринку України та визначено бактерицидну активність найбільш поширених деззасобів щодо ізолятів мікроорганізмів, виділених з качатників.

Розроблено і доведено ефективність способу дезінфекційної обробки качатників екологічно безпечним лужним мийно-дезінфікуючим засобом «Сандез» в технологічному циклі вирощування каченят. Наукову новизну досліджень підтверджено патентом на корисну модель № 142944 «Спосіб ветеринарно-санітарної обробки пташників при вирощуванні каченят», МПК (2020.01) А61L 2/16 (2006.01); С11D 7/00, заявл. 08.11.2019 ; опубл. 10.07.2020, Бюл. № 13.

Науково і експериментально обґрунтовано ефективність розробленого способу дезінфекції качатників лужним мийно-дезінфікуючим засобом «Сандез» в системі ветеринарно-санітарних заходів при вирощуванні качок. Наукова новизна одержаних результатів захищена патентом на корисну модель № 142947, «Спосіб дезінфекції пташників в системі ветеринарно-санітарних заходів при вирощуванні качок», МПК (2020.01) А61L 9/00; А61L 2/00, заявл. 08.11.2019; опубл. 10.07.2020; Бюл. № 13.

Доведено економічну ефективність запропонованих методів профілактики бактеріозів качок (4,30 грн. на одну гривню витрат).

4. Теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Програма і методика досліджень добре опрацьовані. Одержані результати дослідження, наукові положення, висновки і рекомендації ґрунтуються на працях вітчизняних та зарубіжних авторів. Вони підтверджені статистичною обробкою та економічною оцінкою. Результати досліджень, які викладені в дисертації, є обґрунтованими і достовірними.

Результати експериментальних досліджень використано при складанні науково-практичних рекомендацій «Система ветеринарно-санітарних заходів при вирощуванні качок», затверджених на засіданні Вченої ради Сумського національного аграрного університету (протокол № 8 від 29 січня 2019 р.).

Для профілактики бактеріозів, підвищення показників природної резистентності організму та продуктивності качок рекомендовано використовувати в раціоні 0,4% мананолігосахаридів (Актиген) до маси комбікорму починаючи з добового віку і до кінця періоду вирощування.

Експериментально обґрунтовано способи дезінфекційної обробки приміщень для вирощування різних вікових груп качок лужним мийно-дезінфікуючим засобом «Сандез». Проведено виробничі підтвердження ефективності запропонованих способів дезінфекційних обробок пташників.

Дисертація є завершеною науковою працею, що містить добре систематизований матеріал з питань розробки альтернативних методів профілактики бактеріозів качок на основі застосування ефективних і екологічно безпечних засобів та способів.

5. Використання результатів роботи.

Основні елементи досліджень пройшли виробничу перевірку та впроваджені в птахогосподарствах ТОВ «Колос-Агро Трейд» та ТОВ «Племптпхорадгосп «Посульський»» Сумської області.

Основні положення дисертаційної роботи використовуються в освітньому процесі підготовки здобувачів вищої освіти ОС «Магістр» зі спеціальностей 211 «Ветеринарна медицина» та 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза» в Білоцерківському національному аграрному університеті, Харківській державній зооветеринарній академії, Полтавському державному аграрному університеті.

6. Особиста участь автора в одержанні наукових та практичних результатів, що викладені в дисертаційній роботі.

Автором за участі наукового керівника – доктора ветеринарних наук, професора Л. В. Нагорної – визначено мету і завдання роботи, обґрунтовано науковий напрям досліджень, проаналізовано одержані результати. Ідеї, гіпотези та експериментальні дані, що увійшли в дисертаційне дослідження, не дублюються, сплановані, виконані й належать особисто дисертанту. Особисто проведені лабораторні та науково-виробничі дослідження, патентний пошук, аналіз та інтерпретація одержаних результатів, опрацювання літературних джерел вітчизняних і зарубіжних авторів, статистична обробка матеріалів та сформульовані висновки.

Дисертаційна робота виконана на кафедрі ветсанекспертизи, мікробіології, зоогієни та безпеки та якості продуктів тваринництва, науковий керівник д.в.н., професор Нагорна Людмила Володимирівна.

Розглянувши звіт подібності щодо перевірки на плагіат, рецензенти дійшли висновку, що дисертаційна робота Касяненка С.М. є результатом самостійних досліджень здобувача і не містить елементів плагіату та запозичень. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідні джерела.

7. Перелік публікацій за темою дисертації із зазначенням особистого внеску здобувача.

За матеріалами дисертаційної роботи опубліковано 22 наукові праці, у тому числі, 2 статті у виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз Scopus та бази Web of Science, 6 статей у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у періодичному науковому виданні інших держав

(Білорусії), 10 тез доповідей в збірниках матеріалів конференцій, 2 патенти на корисну модель, 1 науково-практичні рекомендації.

Результати дисертаційних досліджень опубліковані у наукових публікаціях:

Статті у журналах, які індексуються у наукометричних базах Scopus та Web of Science:

1. **Kasianenko Sergij M.**, Kasianenko Oksana I., Nagornaya Liudmyla V., Yevstafieva Valentyna A., Melnychuk Vitaliy V., Lukyanova Galina A., Gurenko Irina A. (2020). Yeast-rich mannan fractions in duck cultivation: prospects of using. *Foods and Raw Materials*, 8, 2, 337–347. DOI: <http://doi.org/10.21603/2308-4057-2020-2-337-347> (Здобувач провів експериментальні дослідження та узагальнення отриманих результатів, приймав участь у підготовці статті до публікації).

2. Kasianenko O.I., **Kasianenko S.M.**, Paliy A.P., Petrov R.V., Kambur M.D., Zamazyu A.A., Livoshchenko L.P., Livoshchenko Ye.M., Nazarenko S.M., Klishchova Zh.E., Paliy A.P. (2020). Application of mannan oligosaccharides (Alltech Inc.) in waterfowl: Optimal dose and effectiveness. *Ukrainian Journal of Ecology*, 10 (3), 63–68. DOI: 10.15421/2020_134 (Здобувач приймав участь у проведенні досліджень, узагальненні отриманих результатів та підготував статтю до публікації).

Статті у фахових наукових виданнях України:

3. **Касяненко С.М.** (2018). Поширення бактеріозів водоплавної птиці в птахогосподарствах північно-східної частини України. *Ветеринарна медицина: Міжвід. темат. наук. зб. ННЦ ІЕКВМ*, 104, 162–165.

4. Касяненко О.І., **Касяненко С.М.**, Нагорна Л.В., Гусев С.В. (2018). Рівні бактеріальної контамінації тушок водоплавної птиці. *Бюлетень «Ветеринарна біотехнологія»*, 32 (2), 214–218. (Здобувач брав участь у проведенні досліджень, аналізі отриманих результатів та написанні статті).

5. Касяненко О. І., Нагорна Л. В., **Касяненко С. М.** (2018). Ефективність використання актигену при вирощуванні качок. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія Ветеринарна медицина*, 11 (43), 57–61. (Здобувач провів дослідження, приймав участь у аналізі результатів дослідження та підготував статтю до публікації).

6. Касяненко О.І., Фотін А.І., **Касяненко С.М.**, Гусев В.О. (2018). Санітарний стан пташників в період технологічних перерв утримання птиці. *Збірник наук. праць ХДЗВА «Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини»*. Серія *Ветеринарні науки*, 35, т. 1, Ч. 2, Том 3, 124–145. (Здобувач провів дослідження та приймав участь у підготовці статті до публікації).

7. Касяненко О.І., Березовський А.В., **Касяненко С.М.**, Долбоносова Р.В. (2019). Аналіз ринку дезінфікуючих засобів в Україні. *Наук.-техн. Бюлетень Інституту біології тварин і ДНДКІ вет. препаратів та кормових добавок*, 20, 2, 439–445. (Здобувач провів дослідження та підготував статтю до публікації).

8. Касяненко О.І., Нагорна Л.В., **Касяненко С.М.** (2020). Ефективність застосування мийно-дезінфікуючого засобу «Сандез» для дезінфекції пташників. *Вісник Сумського національного аграрного університету*.

Серія Ветеринарна медицина, 4 (49), 16–23. (Збір даних, узагальнення отриманих результатів дослідження).

Статті у періодичних наукових виданнях інших держав:

9. **Касьяненко С. М.** (2019). Микробиологический скрининг объектов птичников на этапе межцикловых перерывов выращивания уток. Ученые записки УО ВГАВМ, 55, 1, 29–33.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації.

Тези наукових доповідей:

10. **Касьяненко С. М.** (2017). Харчові зоонози продуктивної птиці. *Матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених «Молоді учені у вирішенні актуальних проблем біології, тваринництва та ветеринарної медицини», присвяченої доктору біологічних наук, професору Головачу Василю Миколайовичу. Біологія тварин.* Львів, 19, (4), 109.

11. **Касьяненко С. М.** (2018). Состояние и перспективы развития предприятий по производству продуктивной водоплавающей птицы в Украине. *Материалы Международной научно-практической конференции, посвящённой 85-летию биотехнологического факультета УО ВГАВМ «Проблемы и перспективы развития животноводства».* Витебск, 219–220.

12. **Касьяненко С. М.** Вплив мананолігосахаридів на колонізацію кишечника качок. *Матеріали XVII Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених «Молоді учені у вирішенні актуальних проблем біології, тваринництва та ветеринарної медицини».* Біологія тварин. Львів, 20, (4), 110.

13. Нагорная Л. В., Касьяненко И. О., **Касьяненко С. М.**, Проскурина И. В. (2018). Санация в птицеводстве как механизм получения безопасной продукции. *Мат. между. науч. конференции молод. ученых «Органическое сельское хозяйство молодых» посвящённой 90 летию со дня рождения доктора сельскохозяйственных наук Довбана Корнея Ивановича», БГСХА, Горки, 52–55.* (Здобувач брав участь у проведенні досліджень, аналізі результатів та підготовці тез до друку).

14. Kasianenko, O., **Kasianenko, S.** (2019). Program of biosafety in growing ducks. *Proceedings of International scientific conference Scientific Development of new Eastern Europe, Riga, Latvia, II, 47–49.* DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-571-89-3> 87 (Здобувач брав участь у проведенні досліджень та підготовці тез до друку).

15. **Касьяненко С. М.** (2019). Сучасний стан галузі вітчизняного качівництва. *Матеріали науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ.* Суми, 255.

16. **Касьяненко С. М.** (2019). Дезінфекція в системі ветеринарно-санітарних заходів при вирощуванні качок. *Матеріали II Міжнарод. Наук.-практ. конф. «Сучасні епідемічні виклики в концепції «Єдине здоров'я».* Інститут ветеринарної медицини НААН. Тернопіль, 26.

17. Нагорна Л. В., Касьяненко О. І., Проскурина І. В., **Касьяненко С. М.** (2019). Основні аспекти застосування пробіотиків в умовах промислових технологій вирощування птиці. *Матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. «Органічне виробництво», Науково-методичний центр вищої освіти та*

фахової перед вищої освіти. Київ, 96–98. (Здобувач брав участь у проведенні досліджень, аналізі результатів та підготовці тез до друку).

18. Нагорна Л.В., Нестерчук В.С., **Касяненко С.М.** (2020). НАССР у тваринництві: належна виробнича практика та вимоги щодо благополуччя. *Матеріали Всеукр. науково-практичної конференції «Впровадження системи НАССР в Україні. Актуальні питання науки і практики», НМЦ Агроосвіта, Київ, 39–40.* (Здобувач брав участь у аналізі результатів та підготовці тез до друку).

19. **Касяненко С.М.** (2021). Чутливість ізолятів *S. typhimurium* до антибактеріальних препаратів. *Матеріали науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ. Сумський національний аграрний університет, Суми, 216.*

Патенти України на корисну модель:

20. Пат. 142944 України, МПК (2020.01) А61L 2/16 (2006.01); С11D 7/00. Спосіб ветеринарно-санітарної обробки пташників при вирощуванні каченят / С.М. Касяненко, Л.В. Нагорна, О.І. Касяненко. Заявник та патентовласник Сумський національний аграрний університет. – u 2019 11009; заявл. 08.11.2019; опубл. 10.07.2020, Бюл. № 13. (Здобувач розробив ефективний та екологічно безпечного спосіб ветеринарно-санітарної обробки пташників в системі ветеринарно-санітарних заходів при вирощуванні каченят).

21. Пат. 142947 України, МПК (2020.01) А61L 9/00; А61L 2/00. Спосіб дезінфекції пташників в системі ветеринарно-санітарних заходів при вирощуванні качок / С.М. Касяненко, Л.В. Нагорна, О.І. Касяненко. Заявник та патентовласник Сумський національний аграрний університет. – u 2019 11020; заявл. 08.11.2019; опубл. 10.07.2020, Бюл. № 13. (Здобувач експериментально обґрунтував ефективність способу дезінфекції пташників в системі ветеринарно-санітарних заходів при вирощуванні качок на основі лужного мийно-дезінфікуючого засобу «Сандез»).

Науково-практичні рекомендації:

22. **Касяненко, С. М.,** Фотіна, Т. І., Коваленко, В. Л., Касяненко, О. І., Нагорна, Л. В. (2019). Система ветеринарно-санітарних заходів при вирощуванні качок. Науково-практичні рекомендації. Суми, 42 с. (Затверджені на засіданні вченої ради Сумського національного аграрного університету (протокол № 8 від 29 січня 2019 р.). (Збір даних, узагальнення отриманих результатів, участь автора – 70 %).

ВВАЖАТИ, що дисертаційна робота Касяненка Сергія Михайловича «Розробка альтернативних методів профілактики бактеріозів качок», подана на здобуття ступеня доктора філософії, за своїм науковим рівнем та практичною цінністю, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам пп. 9, 10, 11 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167 та відповідає напрямку наукового дослідження освітньо-наукової програми СНАУ зі спеціальності 211 «Ветеринарна медицина».

РЕКОМЕНДУВАТИ дисертаційну роботу «Розробка альтернативних методів профілактики бактеріозів качок», подану Касяненком Сергієм Михайловичем на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 211 «Ветеринарна медицина» до захисту.

Рецензенти:

доктор ветеринарних наук, професор,
професор кафедри ветсанекспертизи,
мікробіології, зоогігієни та безпеки
і якості продуктів тваринництва
Сумського НАУ

 Г.А. Фотіна

кандидат ветеринарних наук, доцент,
декан факультету ветеринарної
медицини Сумського НАУ

 О.Л. Нечипоренко

*Людмила Фотіна Г.А. та Нечипоренко О.Л.
завершено перевірку дисертації з питань зайнятості
визрілею кадрів*

К.О. Прокопенко